14/11/2025

Άγιος Απόστολος Φίλιππος: Ο ενθουσιώδης μαθητής του Χριστού

/ Βίοι Αγίων

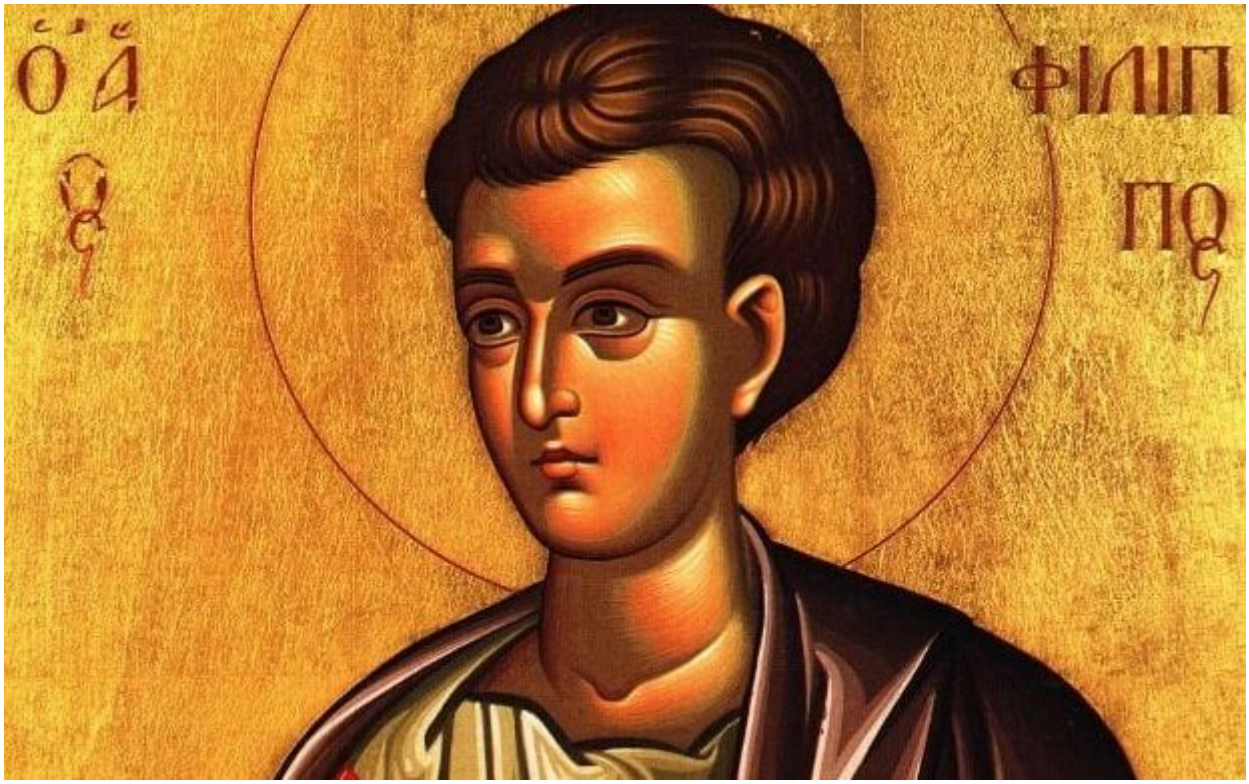

- **Γράφει ο Λάμπρος Σκόντζος, Θεολόγος**

Στην ευλογημένη χωρία των δώδεκα μαθητών του Χριστού ανήκε και ο απόστολος Φίλιππος, ένας από του πλέον αφοσιωμένους και ενθουσιώδεις μαθητές Του.

Οι μαρτυρίες για το πρόσωπό του και το έργο του είναι λίγες και αναφέρονται στην Καινή Διαθήκη. Τις πληροφορίες λαμβάνουμε από το κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο και από τα συμπεράσματα από στιγμιότυπα της ζωής του κοντά στο Χριστό. Ο Φίλιππος συγκαταλέγεται και από τους τέσσερις ευαγγελιστές, ως πέμπτος μαθητής κατά σειρά, στον κύκλο του Ιησού. Οι συνοπτικοί ευαγγελιστές, πλην της αναφοράς αυτής, δε αναφέρουν τίποτε άλλο γι’ αυτόν. Πιο αναλυτικός είναι ο ευαγγελιστής Ιωάννης.

Πατρίδα του ήταν η Βησθαϊδά της Γαλιλαίας, από όπου καταγόταν ο Ανδρέας και ο Πέτρος, ίσως και ο Βαρθολομαίος (Ιωάν.1,44). Μια περιοχή, όπου κυριαρχούσε το ελληνικό στοιχείο, οι κάτοικοι μιλούσαν ελληνικά, βίωναν τον ελληνικό πολιτισμό, λάμβαναν ελληνικά ονόματα και θεωρούνταν οι πλέον μορφωμένοι κάτοικοι της

Παλαιστίνης. Ανάμεσά τους υπήρχαν και πολλοί ελληνικής καταγωγής προσήλυτοι, δηλαδή είχαν ασπασθεί την ιουδαϊκή θρησκεία. Υπήρχαν και εκείνοι οι οποίοι, ενώ παρέμειναν εθνικοί στο θρήσκευμα, σέβονταν τον Θεό του Ιουδαϊσμού, πρόκειται για τους «σεβομένους τον Θεόν» και είχαν αγαθές σχέσεις με τους Ιουδαίους. Αντίθετα οι Ιουδαίοι έδειχναν την απέχθειά τους, για τον εξελληνισμό των Ιουδαίων της περιοχής, αποκαλώντας περιπαικτικά ως «Γαλιλαία των Εθνών». Δεν είναι καθόλου τυχαίο πως ο Χριστός άρχισε το έργο του στην Γαλιλαία και αφιέρωσε τον περισσότερο χρόνο εκεί, διότι οι Γαλιλαίοι, με την ελληνική παιδεία και τον ελληνικό κοσμοπολιτισμό, ήταν πιο δεκτικοί στο κήρυγμά Του, με τις παγκόσμιες διαστάσεις του.

Το όνομά του Φιλίππου είναι ελληνικό και σημαίνει τον φίλο των ίππων. Αυτό υποδηλώνει ότι ήταν ελληνιστής, δηλαδή Ιουδαίος εξελληνισμένος. Για κάποιους άλλους ο Φίλιππος ήταν Έλληνας προσήλυτος στον Ιουδαϊσμό. Αν αυτός ο ισχυρισμός είναι πραγματικός η σημασία είναι πολλή μεγάλη. Ο Φίλιππος είναι ο εκπρόσωπος του εθνισμού στη χορεία των μαθητών του Κυρίου!

Ο Φίλιππος ήταν ευσεβής, χρημάτισε πιθανότατα μαθητής του Ιωάννου του Προδρόμου και άρα είχε ακούσει για την επικείμενη έλευση του Μεσσία. Φαίνεται πως η προσδοκία του για τον αναμενόμενο Σωτήρα του κόσμου υπήρξε σφοδρή. Επίσης φαίνεται πως ο Φίλιππος συνδεόταν με τον Πέτρο και τον Ανδρέα και πως τους συνέδεαν οι κοινές μεσσιανικές τους ελπίδες. Το Ευαγγέλιο του Ιωάννη αναφέρει πως ο Ιησούς αναζητούσε τον Φίλιππο (Ιωάν.1,43). Αυτό σημαίνει πως είχε την πληροφορία από τον Πέτρο και τον Ανδρέα για την μεσσιανική προσδοκία του Φιλίππου και γι’ αυτό τον αναζητούσε για να τον εντάξει στην ομάδα των μαθητών Του. Προφανώς τα δύο αδέλφια είχαν μιλήσει στον Φίλιππο για τον Ιησού, αφού τον γνώρισαν πρώτοι και ο ίδιος είχε πεισθεί και τον ακολούθησε χωρίς δισταγμό

Ο Φίλιππος είναι από τους πρώτους μαθητές που ακολούθησαν τον Κύριο. Ο Φίλιππος επίσης ήταν εκείνος ο οποίος προσκάλεσε το Ναθαναήλ-Βαρθολομαίο στο μαθητικό κύκλο του Ιησού (Ιωάν.1,45-51). Είναι χαρακτηριστική η μαρτυρία του στον Ναθαναήλ: «ον έγραψε Μωυσής εν τω νόμω και οι προφήται, ευρήκαμεν, Ιησούν τον υιόν Ιωσήφ τον από Ναζαρέτ» (Ιωάν.1,44). Φαίνεται πως ήταν αρκετά προετοιμασμένος για να δεχτεί το Μεσσία και γι’ αυτό είναι τόσο πειστικός στη μαρτυρία του στον Ναθαναήλ. Τον διέκρινε η ειλικρίνεια και ο ενθουσιασμός για το έργο του θείου Διδασκάλου του.

Παραβρέθηκε στο γάμο της Κανά και ήταν πιθανών ο νυμφαγωγός (ο φέρων τη νύφη) του γάμου (Ιωάν.2,2). Παρέστη επίσης στο θαύμα του πολλαπλασιασμού του άρτου και των ιχθύων και την θρέψη των πεντάκις χιλίων (Ιωάν.6,1-14). Μάλιστα

είναι αυτός που πείραξε με αφέλεια τον Κύριο, λέγοντάς του: «πόθεν ἀγοράσωμεν ἄρτους ἵνα φάγωσιν οὗτοι;», ότι θα ταΐσει θαυματουργικά τα πλήθη και συνέχισε: «διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς ἵνα ἕκαστος αὐτῶν βραχύ τι λάβῃ» (Ιωάν.6,7).

Ως ελληνιστής, μεσολάβησε να πραγματοποιηθεί η συνάντηση των Ελλήνων με τον Κύριο (Ιωάν.12,20). Έλληνες εθνικοί είχαν ανέβει με τους Ιουδαίους της διασποράς στα Ιεροσόλυμα για τη γιορτή του εβραϊκού Πάσχα. Θέλησαν να δουν τον Ιησού, για τον όποιο είχαν μάθει ότι πρόκειται για ξεχωριστό δάσκαλο και πλησίασαν τον Φίλιππο, ίσως γιατί τον γνώριζαν και ίσως αυτός γνώριζε την ελληνική γλώσσα, για να τους παρουσιάσει στο Χριστό. Εκείνος μίλησε στον Ανδρέα για να τους οδηγήσει στον Κύριο και ευτύχησε να ακούσει από το Χριστό να ομιλεί για την πραγματοποίηση της δόξας του Θεού, δια του Ελληνισμού (Ιωάν.12, 20-26) .

Κατά το Μυστικό Δείπνο ο Φίλιππος τόλμησε και πάλι με αφέλεια να ζητήσει από τον Χριστό: «Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν» και Εκείνος, του απάντησε με νόημα: «τοσοῦτον χρόνον μεθ’ ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ ἑώρακε τὸν πατέρα καὶ πῶς σὺ λέγεις, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα;... πιστεύετέ μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί» (Ιωάν.14, 8-11).

Όλα αυτά τα περιστατικά φανερώνουν ο Φίλιππος ήταν ένας καλοκάγαθος, απονήρευτος, ντροπαλός και νηφάλιος άνθρωπος.

Στην εκκλησιαστική γραμματεία διασώθηκε το απόκρυφο βιβλίο «Πράξεις Φιλίππου», το οποίο διασώζει την παράδοση ότι ο Φίλιππος στάλθηκε να κηρύξει το Ευαγγέλιο στην Φρυγία και στη Σκυθία. Ο Επίσκοπος Εφέσου Πολυκράτης σε επιστολή του προς τον Πάπα Ρώμης Βίκτωρα αναφέρει την πληροφορία ότι ο Φίλιππος βρήκε μαρτυρικό θάνατο, μαζί με τις δύο κόρες του στην Ιεράπολη της Φρυγίας και η τρίτη πέθανε αργότερα στην Έφεσο. Αντίθετα ο Κλήμης Αλεξανδρέας (+215) αναφέρει πως ο Φίλιππος πάντρεψε τις θυγατέρες του. Το ίδιο και ο ιστορικός Ευσέβιος δέχεται ότι όντως διέμεινε μαζί με τις κόρες του στην Ιεράπολη, αφού διασώζει πληροφορίες του Επισκόπου Ιεραπόλεως Παπία.

Υπάρχει μια σύγχυση όσον αφορά τον απόστολο Φίλιππο και τον διάκονο Φίλιππο, από τους αρχαίους συγγραφείς, ώστε να ταυτίζονται πολλά γεγονότα της ζωής τους. Αυτή τη σύγχυση είχε και ο ιστορικός Ευσέβιος. Ο Παπίας Ιεραπόλεως αναφέρει την πληροφορία ότι όταν βρισκόταν στην περιοχή ο Φίλιππος (χωρίς να διευκρινίζεται για ποιον Φίλιππο πρόκειται) έλαβαν χώρα θαυμαστά γεγονότα, όπως στην περίπτωση του Ιούστου Βαρσαβά, ο οποίος ήπιε δηλητήριο και διασώθηκε και η ανάσταση κάποιου άλλου.

Σύμφωνα με άλλη παράδοση, το τέλος του Φιλίππου υπήρξε μαρτυρικό. Φανατικοί ειδωλολάτρες ιερείς τον μίσησαν, διότι χάρις στο ένθερμο κήρυγμά του μετέστρεψε πλήθος ειδωλολατρών στην πίστη στο Χριστό και ως εκ τούτου άδειαζαν τα ειδωλολατρικά «ιερά» και οι αδίστακτοι ιερείς στερούνταν προσόδους. Τον συνέλαβαν και τον παρέδωσαν στους φανατισμένους ειδωλολατρικούς όχλους, οι οποίοι, αφού τον βασάνισαν, τον σταύρωσαν ανάποδα, με το κεφάλι προς τα κάτω.

Η μνήμη του εορτάζεται στις 14 Νοεμβρίου.